

Siuro Maailmassa

- Jyrki Käkönen

Tämän tekstin varhaisempi ja suppeampi versio on julkaistu 20 vuotta sitten Nokian Uutisissa 10.10.2003 sivulla 24.

Aikamme iskusanoja ovat olleet niin eurooppalaistuminen kuin kansainvälistyminen. Olen usein pohtinut näiden sanojen merkitystä kotikyläni Siuron näkökulmasta. Emmekö ole historian hämärästä alkaen olleet aina eurooppalaisia ja kansainvälisiä? Sisältyykö eurooppalaistumiseen jotain uutta? Tarkoittaako kansainvälistyminen pienelle kylälle ajautumista maailman laidalle? Kysymyksiin ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia, ja vastaus riippuu usein vastaajan näkökulmasta.

En ole ainoa siurolainen, joka työnsä puolesta on matkustanut eri puolilla maailmaa. Tuskin olen myöskään ainut siurolainen, jonka luona on vierailut ihmisiä maailman eri kolkilta, niin syrjäkyliltä kuin metropoleistakin.

Tästä näkökulmasta Siuro on kiinteä osa globaalia maailmaa. Jopa Siuron Koski-Baari on käynyt tutuksi ainakin omille tutkijavierailleni Intiasta Yhdysvaltioihin ja Brasiliasta Unkariin. Voisi jopa kuvitella, että Siuro on maailman keskus, mitä se varmasti sen asukkaille onkin.

*

Tämän päivän kansainvälisyys ei ole mikään uusi ilmiö Siurolle. Viimeistään 400 – 800 jaa turkikset kulkivat Kokemäenjokea pitkin vielä osittain saamelaisten asuttamalta Siuron alueelta Euroopan hoveihin. Viikinkiaikaan Kokemäenjoen vesistö kytki Siuron Vanajan seuduilta Ruotsin Birkkaan ja vieläkin kauemmaksi maailmaan.

Viimeinen viikinkiretki solui Siuron ohi ilmeisesti 1050. Tuon retken tavoitteena oli ryöstää Nokian turkisvarastot. Retki päättyi huonosti. Paikallisten vastarinta pakotti

tunkeutujat pakenemaan vesireittejä pitkin Suomenlahdelle ja osa haki lopulta turvaa mahdollisesti Virossa asti.

Kristinusko todennäköisesti levisi Hämeeseen rauhanomaisesti samoja viikinkien käyttämiä vesireittejä kahdesta suunnasta: idästä ortodoksisena ja lännestä katolisena versiona. Tätä kristinuskon leviämistä Kokemäenjokea ylävirtaan kuvaa muun muassa Juhani Ruusuvuori romaanissaan ”Kaniikki Lupus”, jossa Siurolla ja Kulovedellä on yhdessä Sastamalan kanssa merkittävä asema.

Kalmarin Unionin aikaan 1400-luvulla yksi Hämeen tai Pohjois-Satakunnan mahtimiehistä oli Pentti Lydekenpoika, jonka hallinnassa olivat nykyinen Knuutilan kartano ja laajat maa- ja vesialueet Siurossa. Pentti Lydekenpoika oli paikallinen vallanpitäjä, joka osallistui myös kuninkaan valtaneuvoston kokouksiin.

Niinpä Siurosta tuolloin oli suora yhteys valtakunnan keskukseen. Tuskin tämän päivän kansanedustajilla on suurempaa kosketusta esimerkiksi Brysseliin, missä kuitenkin noin 80 prosenttia Suomen lainsäädännöstä saa tavalla tai toisella alkunsa.

Siuron Knuutilassa majapaikkaa pitänyt Pentti Lydekenpoika oli myös Pohjois-Satakunnan tuomari ja Hämeenlinnan vouti. Vesireittien lisäksi Siuron kautta kulki myöhäiskeskiajalla Hämeenlinnan ja Ulvilan yhdistävä tie, joka oli yksi Suomen tuon ajan seitsemästä valtatiestä.

*

Viikinkiajoista lähtien ja jo aiemmin talous on kytkenyt Siuron maailmaan. Erityisesti kansakunnan rakentamisen ja teollistamisen aikana Siuro kytkeytyi vahvasti eurooppalaiseen talouteen, kun puutavara kulki Siuro kautta niin tukkeina kuin sahatavaranakin maailmalle. 1800- ja 1900-lukujen taitteessa Siuron aseman alueella lastausta odottivat muun muassa massalevypaalit Buenos Airesiin.

F.E. Sillanpään käydessä koulua Tampereella Siuro oli eräänlainen keskus, josta

Sillanpään kirjeiden mukaan Tampereen junaan astui usein meluavia ja eloisia työläisiä. Kylän teollisuuden ja kartanoiden merkityksestä kertoo myös se, että yksi kansalaissodan esinäytöksistä tapahtui Siurossa jo keväällä 1917. Kyse on Kuljun kartanon työntekijöiden lakosta, jota massatehtaan työntekijät tukivat.

Siuron ongelmaksi muodostui kuitenkin teollisena yhteisönä asema kahden maatalousvaltaisen kunnan laidalla. Lisäksi Siuron koskessa kulki vuosisatoja useampi raja, jotka jakoivat kylän kahtia. Vanhan teollisuuden kuihtuessa sota toi Linnavuoreen uutta teollisuutta ja 1959 Kuljussa alkoi Purso Oy:n toiminta. Niin Patria kuin Agco ja Purso ovat vahvasti maailmantalouteen kytkeytyviä suuryrityksiä, jotka Siurossa työllistävät toista tuhatta ihmistä.

*

Kun vanha teollisuus karkasi Siurosta ja vaikka uutta teollisuutta asettui yhteisöön niin vielä 1980-luvun lopulla Siurosta muutti enemmän ihmisiä pois, kun sinne tuli uusia ihmisiä. Nuo muutokset eivät tehneet Siurosta globaalistuvan maailman syrjäkylää. Tätä eivät Nokian päättäjätäkään ymmärtäneet vielä 1990-luvun alussa, jolloin kylään jo muutti lapsiperheitä samalla kun kaupungin hallinnossa suunniteltiin kyläkoulun lopettamista tarpeettomana.

Aloitin kylän kansainvälisyyden pohdinnan omien kokemusteni kautta. Totesin kuitenkin, etten ole ainoa siurolainen, joka kiinnittää tai kiinnitti omalla työsarallaan kylää maailmaan.

Taiteilijoina Osmo Rauhala ja Ossi Somma ovat tehneet näyttelyineen Siuroa tunnetuksi maailmalla. Runoilijana ja kirjailijana siurolainen Jyrki Ihalainen nauttii kansainvälistä arvostusta. Ja suhteellisen tuoreena siurolaisena sarjakuvakirjailija Tommi Musturi on kansainvälisesti tunnettu taiteilija. Tänä kesänä siurolaisella kirjailijalla Tiina Lehikoisella oli taidenäyttely Virossa. Siurossa on myös kasvanut urheilijoita, jotka ovat edustaneet Suomea kansainvälisissä kilpailuissa.

*

On valitettavaa, että historiaa yhä edelleen kirjoitetaan valtaosin hallitsijoiden ja keskusten näkökulmasta. Näin tuetaan stalinilaista käsitystä syrjäkylien näköalattomasta tulevaisuudesta, eikä niihin kannata investoida. Riittää kun lapset koulutetaan muuttamaan pois ja elämään keskuksissa. Omaan kotiseutuun kiinnittymistä pidetään jopa edistyksen vastaisuutena.

Siksi kansainvälistymisestä on tullut merkittävä iskusana myös koulutuksessa. Kuitenkin Siuron tapaus monien muiden kylien tavoin osoittaa, että maailma kylien näkökulmasta on ollut aina kansainvälinen. Tämän käsityksen tukemiseksi tarvitaan paikallishistorian tutkimusta ja kirjoittamista maailmallisesta näkökulmasta. Tämä essee on vain kevyt sutaisu Siuron kansainvälisten kytöntöjen hahmottamiseksi.

Jotta Siuro ei oikeasti muutu maailman peräkyläksi, joka menettää vielä olemassa olevia palveluita ja koulunsa samalla kun kylään rakennetaan uutta Siuron ja Linnavuoren yhteistä päiväkotia, tarvitaan poliittisia päätöksiä ylläpitämään elävän kylän elinvoimaa. Kylän elinvoima ja kansainvälisyys ovat vahvasti riippuvaisia myös siurolaisten omasta aktiivisuudesta.

Kirjoittaja on ollut muun muassa Rauhan- ja konfliktitutkimuslaitoksen johtaja, Tampereen ja Tallinnan yliopistojen Jean Monnet Professori ja Tampereen yliopiston Poliitiikan tutkimuksen laitoksen johtaja.